

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 3.8.2005
COM(2005) 324 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

**Ārēji darījumi tematiskās programmās, uz kurām attiecas nākamās finanšu
perspektīvas 2007.—2013. gadam**

1. IEVADS

Saistībā ar finanšu perspektīvām 2007.—2013. gadam Komisija Kopienas ārējās palīdzības sniegšanai ierosināja vienkāršotu struktūru, kuras uzdevums ir veicināt saskanību un vienveidību un ar pieejamajiem resursiem sasniegt vairāk un labākus rezultātus. Nākotnes vajadzībām tika ierosināti seši instrumenti, kas aizstātu pašreizējos daudzos ģeogrāfiskos un tematiskos instrumentus, kuru laika gaitā pēc *ad hoc* principa ir kļuvuši vairāk. Paredzēts, ka trīs instrumenti būs horizontālie instrumenti, ar ko reaģēt uz konkrētām vajadzībām (humānās palīdzības instruments, stabilitātes instruments, makrofinansiālās palīdzības instruments), un trīs aptvers noteiktu ģeogrāfisko teritoriju, lai īstenotu konkrētas politikas (pirmsiestāšanās palīdzības instruments (PPI), Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instruments (EKPI) un attīstības jomā īstenotās sadarbības un ekonomiskās sadarbības instruments (ASESI)). Attiecībā uz četriem no sešiem instrumentiem 2004. gada 29. septembrī Komisija pieņēma jaunus likumdošanas priekšlikumus; diviem pārējiem (makrofinansiālā palīdzība un humānā palīdzība) pašreizējo juridisko pamatu uzskata par pietiekamu. Finanšu regulas nozīmē attiecīgās sešas regulas būs „pamatakti” attiecīgajām budžeta apropriācijām finanšu perspektīvu 4. pozīcijā „ES nozīmīgums pasaules līmenī”.

Par to tematisko programmu nākotni, kas ģeogrāfiski attieksies uz visu pasauli, daudz spriests Eiropas Parlamentā un Padomē, kā arī Eiropas nevalstiskajās organizācijās, kas parasti īsteno nozīmīgu šo programmu daļu, uz kuru attiecas „piešķirtuma līgumi” ar Komisiju. Reaģējot uz šo problēmu, priekšsēdētājs Barrozu 12. aprīlī paziņoja Parlamentam, ka Komisija tādēļ ar šo paziņojumu iesniegs priekšlikumus. Izstrādājot priekšlikumus, Komisija apspriedās ar pilsonisko sabiedrību un, ciktāl tas iespējams, jau ir ņēmusi vērā tās paustos viedokļus un bažas.

Ierosinātais vienkāršojums patiešām ievērojami ietekmēs to, kā nākotnē tiks noteiktas un pārvaldītas tematiskās programmas. Daudzas pašreizējās īpašās tematiskās regulas, piemēram par „Eiropas iniciatīvu demokrātijai un cilvēktiesībām”¹ vai par „atbalstu cīņā ar nabadzības izraisītajām slimībām jaunattīstības valstīs”², tiks integrētas attiecīgajās jaunajās pilnvarojuma regulās, kas tādējādi nodrošinās juridisko pamatu nākamajām tematiskajām programmām. Komisija noteiks tematiskās programmas, kas attieksies uz triju politikas virzītu instrumentu (ASESI, PPI un EKPI) ģeogrāfiskās piemērošanas jomu, un pieņems stratēģijas dokumentus, kuros būs orientējoši norādīts daudzgadu finanšu sadalījums. Turklāt ASESI paredz precīzus noteikumus par pasaules mēroga iniciatīvām un par atbalstu vispārēju sabiedrisku labumu nodrošināšanai, lai iegūtu skaidru un vienotu pamatu Kopienas ieguldījumiem. Tas var nozīmēt, ka ārkārtas apstākļos no programmas gūs labumu valstis, kas nav jaunattīstības valstis. Trīs horizontālie instrumenti nodrošina mehānismus, kā reaģēt īpašās situācijās, un tādēļ tie īstenojami, izmantojot īpašas stratēģijas un — ja sadarbība ir ilgstoša — daudzgadu programmas.

Kopumā, atzīstot tematisko programmu pievienoto vērtību, ārējo darījumu instrumentu struktūra dod iespēju pārdomāt tematisko programmu jomu un saturu, tostarp attiecīgās budžeta apropriācijas, un attiecināt uz tām vienkāršojuma koncepciju, tās konsolidējot un racionalizējot, lai uzlabotu efektivitāti un lietderīgumu. Šajā dokumentā izklāstīts Komisijas priekšlikums par tematisko programmu kritērijiem, paredzēto programmu jomu un pamatojumu un programmu izstrādes un budžeta plānošanas, kā arī pieņemšanas izšķirīgajiem

¹ EK Nr. 975/1999, 1999. gada 29. aprīlis.

² EK Nr. 1568/2003, 2003. gada 15. jūlijs.

aspektiem. Tajā ņemtas vērā atziņas, kas gūtas novērtējumos (sk. pielikumu). Komisija vēlāk sāki izstrādās priekšlikumus par katras tematiskās programmas pilnīgu saturu, ieskaitot attiecīgās stratēģijas un precīzu iedalījumu.

2. PRIEKŠLIKUMS TEMATISKAJĀM PROGRAMMĀM, UZ KURĀM ATTIECAS NĀKAMĀS FINANŠU PERSPEKTĪVAS

2.1. Konceptijas un joma

Šajā paziņojumā ir lietotas šādas definīcijas.

Tematiskā programma attiecas uz īpašu darbības jomu, kas ir to partnervalstu grupas interesēs, kuras nenosaka pēc ģeogrāfiskās atrašanās vietas, vai uz sadarbības darbībām, kas vērstas uz vairākiem partnervalstu reģioniem vai grupām, vai starptautiskām darbībām, kas nav paredzētas īpašiem ģeogrāfiskiem reģioniem, tostarp daudzpusējās vai pasaules mēroga iniciatīvas³, lai veicinātu Savienības iekšējo politiku ārpus tās robežām.

Tematiskās programmas koncepcijā svarīgs pamatprincips ir subsidiaritāte. Ģeogrāfiskās programmas ir izdevīgs instruments sadarbībai ar trešām valstīm. Tomēr zināmos apstākļos ģeogrāfiskas (valsts, daudzvalstu un reģionālās) programmas nav vislabākais instruments, kā iesaistīties konkrētā nozarē. Tādā gadījumā izmantojamas tematiskās programmas, kam jāaskan ar ģeogrāfiskajām programmām un jānodrošina tām pievienotā vērtība.

Valsts stratēģijas dokumentu shēmā, par ko 2000. gada novembrī vienojās Komisija un Padome, uzsvērts, ka ģeogrāfisku programmu izstrādei jābūt „visaptverošai” un ka valsts un reģionālie stratēģijas dokumenti patiešām ir īstais instruments, ar ko nodrošināt pienācīgu politikas un instrumentu kombināciju attiecībās ar trešām valstīm, tādējādi sekmējot Kopienas politiku saskanību. Tas nozīmē, ka valsts un reģionālās stratēģijas jāuzskata par saistītām ar attiecīgajām ES iekšējām politikām. Turklāt tādi pārnozaru jautājumi kā ar dzimumu un vidi saistītie integrēti risināmi kā ģeogrāfiskajās, tā tematiskajās programmās. Saistībā ar ārējo darbību instrumentu vienkāršošanu Komisija ir vairākkārt uzsvērusi apņemšanos ievērot šos principus”⁴.

Principā valsts un reģionālās stratēģijas īsteno par valsts un reģionālajām programmām atvēlētajiem līdzekļiem. Reģionālajās programmās jāiekļauj divpusējās vai reģionālās sadarbības prioritātes, ņemot vērā partnervalstu attīstības stratēģijas un citu līdzekļu devēju papildu iesaistīšanos. Iekļaujoties politikas un instrumentu kombinācijā, tematiskās programmas papildina sadarbības programmas, ko finansē saistībā ar valsts un reģionālajām programmām.

Programmas, ar ko īsteno Kopienas politikas, kuras vērstas uz konkrētiem reģioniem un kurām ir vienots temats, uzskatīs par „reģionālām programmām”. Tādēļ atsevišķas pašreizējās

³ Šajā paziņojumā „pasaules mēroga iniciatīvas” definē kā politiskas iniciatīvas ilgstspējīgas attīstības jomā vai vispārēju sabiedrisku labumu nodrošināšanā, kam piekrīt un ko atbalsta starptautiskā sabiedrība un ko īsteno, izmantojot daudzpusējus mehānismus, tostarp pasaules fondus.

⁴ Komisijas 2004. gada 14. jūlija paziņojums par finanšu perspektīvām, KOM(2004)487 galīgā redakcija.

programmas joprojām būs ģeogrāfiskas, nevis tematiskas, un šis paziņojums uz tām neattieksies⁵.

2.2. Noteikšanas kritēriji

Pamatojoties uz iepriekš minētajām koncepcijām, tematiskās programmas noteiks, pamatojoties uz to **atšķirīgo pievienoto vērtību** un to atbilstību **subsidiaritātes** principam, par ko bija runa iepriekš. Tematiskās programmas un to darbību veidu, uz kurām tās varētu attiekties, palīdzēs noteikt šādi kritēriji, kas nav savstarpēji izslēdzoši. Tematiskās programmas var noteikt, ja:

- (1) ES politikas mērķus **nevar sasniegt ar valsts un reģionālām programmām** un ja programmu īsteno starpniekorganizācija, piemēram, nevalstiskās organizācijas vai citas nevalstiskas struktūras un starptautiskas organizācijas, vai ar minēto organizāciju starpniecību, vai ar daudzpusējiem mehānismiem, t. i.:
 - (a) ar pasaules mēroga iniciatīvām ilgtspējīgas attīstības jomā vai atbalstot vispārējus sabiedriskus labumus (vai cīņā pret vispārējiem sabiedriskiem „launumiem”),
 - (b) ar darījumiem ES dalībvalstīs un kandidātvalstīs (piem., līdzfinansējums kopā ar NVO sabiedrības informēšanai),

un/vai

- (2) īstenojot programmu, partnervalstīs un partnerreģionos veic darījumus, kas papildina darījumus, ko finansē valsts un reģionālās programmas, ja tādas ir, un saskan ar tiem. Minētajos gadījumos izmantot tematiskās programmas ir **efektīvāk** (t. i., tematisko darījumu gaidāmie rezultāti ir lielāki nekā ar valsts vai reģionālajām programmām gūtie) vai **lietderīgāk** (mazākas pārvaldības izmaksas), t. i.:
 - (a) pasākumi attiecas uz daudziem reģioniem un/vai jomām (tostarp eksperimentāliem projektiem un jauninājumiem);
 - (b) ar partnervalsts(-u) valdību(-ām) nav noslēgts līgums par darījumu;
 - (c) ar darījumu reaģē uz vienpusēju politikas prioritāti vai EK starptautiskām saistībām vai apņemšanos;
 - (d) nav valsts stratēģijas dokumenta un nacionālās indikatīvās programmas, vai arī tās vairs nepiemēro.

⁵ Tas jo īpaši attiecas uz palīdzības programmu ĀKP banānu piegādātājiem, tās termiņš beidzas 2008. gadā; papildu palīdzību ĀKP cukura ražotājiem valstīm; atbalstu Āzijas cilvēkiem, kam nācies mainīt dzīvesvietu, u. c.

2.3. Ierosinātās tematiskās programmas

Sagatavojot tematiskās programmas saistībā ar nākamajām finanšu perspektīvām, Komisija ierosina efektīvāku un racionālāku shēmu to izstrādei un pārvaldībai, lai tās nebūtu nevajadzīgi sadrumstalotas un lai uzlabotu prioritāšu noteikšanu tajās. Tādēļ ierosinātajām programmām jābūt iekšēji saskanīgām un visaptverošām.

Papildus pasākumiem, ar ko īsteno ārējās politikas, arī uz iekšējo politiku ārējiem aspektiem attiecināmas jaunās regulas⁶. Attiecīgā gadījumā tās ņem vērā šajā shēmā.⁷

Turpmāk minētajās jomās tiek ierosinātas tematiskās programmas. Tās raksturotas lielos vilcienos, bet Komisijas galīgos priekšlikumus noteiks tas, kādi būs sīki izstrādātie paziņojumi, ko iesniegs par katru tematisko programmu.

(1) Demokrātija un cilvēktiesības

Komisija ir paredzējusi ierosināt tematisku programmu demokrātijas un cilvēktiesību veicināšanai visā pasaulē, kura aizstātu pašreizējo Eiropas Iniciatīvu demokrātijai un cilvēktiesībām. Ievērojot Līgumu⁸ konkrētos mērķus, tematiskā programma veicinātu Eiropas Savienības pamatvērtības ārējās attiecībās, novirzot finanšu atbalstu darbībām, kuru mērķis ir veicināt un aizsargāt cilvēktiesības un pamatbrīvības, kā arī demokrātijas un demokrātisku procesu sekmēšanu. Tā attiektos uz pasaules, reģiona un konkrētas valsts mērogā piešķirtu finanšu atbalstu darījumiem, ko lielākoties īstenotu nevalstiskās struktūras no pilsoniskās sabiedrības un reģionālās un starptautiskās organizācijas. Programma atbalstītu to, ka cilvēktiesību un demokratizācijas jomā ES ir politiski pamanāma, jo īpaši tādos pasaules līmeņa jautājumos kā starptautiskā kriminālās tiesvedības sistēma un Starptautiskā krimināltiesā, nāves soda atcelšana, cīņa pret spīdzināšanu un rasismu, diskrimināciju pret minoritātēm un pamatiedzīvotājiem un demokratizācijas un vēlēšanu novērošana. Finanšu atbalsta piešķiršana tematiskajā programmā nebūtu atkarīga no saņēmējvalsts iestāžu apstiprinājuma un valsts stratēģijas vai valsts programmas esības.

(2) Humānā un sociālā attīstība

Komisija ir paredzējusi ierosināt vienotu tematisko programmu humānajai un sociālajai attīstībai, kuras pamatā būtu saskanīga un visaptveroša stratēģija, kā atbalstīt attīstības politikas mērķu sasniegšanu attiecībā uz humāno un sociālo attīstību un kā izpildīt EK starptautiskās saistības šajā jomā.

Tematiskā programma varētu attiekties uz attiecīgiem veselības aspektiem, AIDS, iedzīvotājiem, izglītību un apmācību, dzimumu vienlīdzību, pieņemamu darbu⁹, sociālo

⁶ Komisijas 2004. gada 29. septembra Paziņojums par ārējās palīdzības instrumentiem, KOM(2004) 626 galīgā redakcija. Sk. arī SEK(2004) 1203/2, 2004. gada 29. septembris.

⁷ Uz programmām nodokļu un muitas jomā (programma „Muita”/ programma „Fiscalis”), izglītības un apmācību jomā (TEMPUS Plus) attieksies ģeogrāfiskās programmas. Attiecībā uz TEMPUS Plus, EKPI un EDCI tiks noteikts viens daudzgadu piešķirums instrumentam attiecīgā daudzvalstu vai reģionālā programmā. Attiecībā uz IPA valstīm, cik vien ilgi tās piedalās programmā „TEMPUS Plus”, katrai valstij atsevišķi tiks īstenots mehānisms, kas nodrošinās paredzamu budžeta shēmu.

⁸ ES Līguma 11. panta 1. punkts, EK Līguma 177. panta 2. punkts, 181.a panta 1. punkts

⁹ Jēdzienu „pieņemams darbs” ir definējusi Starptautiskā darba organizācija. Tas attiecas uz nodarbinātību, sociālo aizsardzību, pamattiesībām darba vietā, ieskaitot galvenos darba standartus, sociālo dialogu un dzimumu līdztiesību.

koheziiju un kultūru un veicināt saistītās starptautiskās programmas, kuru pamatā ir Tūkstošgades deklarācija, Kairas, Pekinas un Kopenhāģenas programma, „Izglītība visām iniciatīvām” u. c. Tā attiektos uz EK pieeju stratēģiskai partnerībai ar saistītām ANO aģentūrām un iestādēm, starptautiskām partnerībām un pasaules fondiem un iniciatīvām, kas paredzēti šo programmu veicināšanai un īstenošanai, kā arī darbam ar starptautiskiem vai reģionāliem pilsoniskās sabiedrības tīkliem attiecīgajās jomās.

(3) Vide un dabas resursu, tostarp enerģijas, ilgtspējīga pārvaldība

Komisija ir paredzējusi ierosināt vienotu tematisko programmu vides un dabas resursu jomā. Tajā risinātu attīstības vides aspektu un palīdzētu popularizēt Eiropas Kopienas vides un enerģētikas politiku citur pasaulē.

Tematiskā stratēģija varētu:

- atbalstīt pasaules mēroga un ES iniciatīvas, kā arī starptautiskās organizācijas (tostarp NVO), kuras koncentrējas uz ilgtspējīgas attīstības vides aspektu, vispārējiem sabiedriskiem labumiem vides jomā, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu attīstību, cita starpā, ietverot attiecīgus klimata pārmaiņu aspektus, ar vidi saistītas veselības problēmas, ķīmiskas vielas un atkritumu apsaimniekošanu, bioloģisko daudzveidību, mežus, zemes apsaimniekošanu, jūras resursus, saldūdeņus un ilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus, kā arī stiprina starptautisko vides pārvaldību, uzraudzību un novērtējumu;
- atbalstīt centienus un stiprināt spēju attīstīt valsts valdības un pilsonisko sabiedrību, lai integrētu vides aspektu attīstības jomā īstenotajā sadarbībā un izpildītu saistības un apņemšanos, kas izriet no pasaules līmeņa vai reģionālajām vides konvencijām, iniciatīvām vai procesiem, un pastiprināt dalību tajos; atbalstīt dabisko resursu pārvaldības stiprināšanu jaunattīstības valstīs;
- ar brīvprātīgiem ieguldījumiem sniegt operatīvu atbalstu daudzpusējiem vides nolīgumiem un citām starptautiskām iniciatīvām, procesiem un organizācijām (arī NVO);
- popularizēt EK vides politiku citur pasaulē, cita starpā, arī atbalstot un veicinot valsts un/vai privātas iniciatīvas.

Paredzēts, ka citā virzienā attīstīsies „**enerģētika ilgtspējīgai attīstībai**”, kas nodrošinātu attiecīgu saikni ar nākamo, proti, II programmu „Saprātīga enerģija Eiropai”, papildinātu ar ilgtspējīgu enerģijas izmantošanu saistītos darījumus iepriekšminētajās jomās un saskanētu ar citiem tematiskās programmas elementiem. Šā virziena kopējais mērķis būtu nabadzības mazināšana. Tā varētu atbalstīt ilgtspējīgu, kvalitatīvu, uzticamu un par samērīgu cenu pieejamu enerģētikas pakalpojumu pieejamību jaunattīstības valstīs, palīdzot integrēt ilgtspējīgu enerģētiku attīstības stratēģijās, lai stiprinātu administratīvo un reglamentācijas spēju, izveidotu pienācīgu finansēšanas sistēmu, piesaistot investīcijas, un veicinātu reģionālo sadarbību, izveidojot starpsavienojuma infrastruktūru.

(4) Nevalstiskās struktūras attīstībā

Komisija ir paredzējusi ierosināt tematisku programmu, kuras mērķis ir sniegt atbalstu pilsoniskās sabiedrības organizācijām un citām nevalstiskām struktūrām, kas aktīvi darbojas attīstības jomā ES un partnervalstīs. Šajā shēmā varētu apsvērt atbalstu partnervalstu

pašvaldībām. Konkrēti šai programmai varētu būt trīskāršs mērķis meklēt atbalstu: i) nevalstisko struktūru ieguldījumam attīstības procesā gan partnervalstu, gan partnerreģionu līmenī, ieskaitot uzticības veidošanas pasākumus, izskaidrošanas darba veicināšanu, vienota informācijas tīkla izveides un dialoga spēju, sabiedrības pamatslāņa iesaistīšanās atvieglošanu un attīstības sinerģijas veicināšanu starp valsts un nevalstiskajām struktūrām; ii) labākai izpratnei, partnerībai un solidaritātei starp Eiropas pilsoņiem un pilsonisko sabiedrību jaunattīstības valstīs, popularizējot plašākas zināšanas un informāciju par attīstības jautājumiem ES un kandidātvalstu pilsoņu vidū; iii) sadarbībai un koordinācijai starp ES un kandidātvalstu pilsoniskās sabiedrības tīkliem un starp šiem tīkliem un ES iestādēm.

(5) Nodrošinātība ar pārtiku

Komisija paredz tematisku programmu, kas varētu i) atbalstīt pasaules mēroga sabiedrisku labumu nodrošināšanu, kas tieši veicina nodrošinātību ar pārtiku (piem., lauksaimnieciskā izpēte) un pasaules līmeņa programmu (piem., agrā brīdinājuma sistēmas) finansēšanu, ii) risināt jautājumus, kas saistīti ar nenodrošinātību ar pārtiku valstīs vai reģionos, kuros nav valdības vai kur tā nepārzina valsts daļas, vai kur nedarbojas valsts stratēģiskā shēma, un iii) veicināt novatoriskas politikas un stratēģijas nodrošinātības ar pārtiku jomā.

(6) Sadarbība ar industrializētajām valstīm

Šī tematiskā programma aptvertu sadarbību ar izraudzītu skaitu valstu, kas atzītas par valstīm, kuras nav jaunattīstības valstis, ASESI vajadzībām, un tā tiektos sniegt īpašu un racionālu reakciju uz vajadzību sadarboties un dibināt papildu sakarus ar bieži ļoti svarīgiem politiskajiem un tirdzniecības partneriem gan divpusējā, gan daudzpusējā sistēmā. Sadarbības pasākumi būtu paredzēti, lai atbalstītu mērķus, kas noteikti dažādajos divpusējos instrumentos (nolīgumos, politiskās deklarācijās, rīcības plānos), kas reglamentē attiecības starp Eiropas Kopienu un partnervalstīm, ar vispārēju mērķi radīt labvēlīgāku vidi šo attiecību uzturēšanai un tālākai attīstībai. Konkrēti sadarbības mērķi būtu stiprināt saiknes starp sociālekonomiskās jomas dalībniekiem ES un partnervalstīs; partnervalstīs sekmēt izpratni par ES un tās ietekmi un paplašināt un padziļināt partnerību un sadarbības projektus dažādās jomās.

(7) Migrācija un patvērums

Jau vairākus gadus Eiropas Savienība ir attīstījusi jēdzienu par partnerību ar trešām valstīm migrācijas jomā, uzsverot vajadzību kopā ar attiecīgajām valstīm un reģioniem pieņemt visaptverošu pieeju migrācijai. Lai nodrošinātu šai koncepcijai konkrētu izpaušmi, 2004. gadā sadarbībai ar trešām valstīm migrācijas un patvēruma jomā tika radīta programma „Aeneas”. Tās mērķis ir sniegt papildu finansiālu un tehnisku palīdzību trešām valstīm, atbalstot viņu centienus risināt visus migrācijas jautājumu aspektus.

Programma „Aeneas” ir paredzēta, lai turpinātu tematisko programmu, kuras uzdevums ir Kopienas ārējās attiecībās stiprināt migrācijas un patvēruma jautājumu integrāciju kā ES pārnozaru prioritāti. Šis instruments nodrošinātu arī horizontālu Kopienas shēmu, kas palīdzētu stiprināt sadarbību starp attiecīgajiem dalībniekiem no ES, trešajām valstīm un attiecīgajām starptautiskajām struktūrām, kas risina ar migrāciju saistītus jautājumus, ar nolūku veicināt labāku izpratni par grūtībām un iespējām rast līdzsvarotus un visus apmierinošus risinājumus.

3. EIROPAS PARLAMENTA, PADOMES UN PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS IESAISTĪŠANĀS

Komisija atzīst, ka pirms ikgadējā budžeta procesa ir vajadzīgas debates ar Eiropas Parlamentu un Padomi par tematisko programmu stratēģisko virzību un ka minētajām iestādēm par šo jautājumu jāsniedz vadlīnijas. Tādēļ Komisija ierosina, ka, pirms tā pieņem tematiskās stratēģijas, tā ar Eiropas Parlamentu un Padomi par katras tematiskās programmas piemērošanas jomu, mērķiem un politiskajām prioritātēm iesaistīsies diskusijās, kuru pamatā būs oficiāls paziņojums šīm iestādēm. Sagatavojot tematiskās stratēģijas, tā ņems vērā Eiropas Parlamenta un Padomes politisko gribu, kas izteikta to attiecīgajos secinājumos un rezolūcijās.

Komisija norādīs kopējo katrai finanšu perspektīvu 4. pozīcijas (ārēji darījumi) attiecīgo instrumentu tematiskajai programmai paredzētā finansējuma summu, pamatojoties uz paredzamo daudzgadu shēmu, to iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei n-2 gadā pirms budžeta procesa uzsākšanas n gadam. Tādējādi Parlaments un Padome varēs lemt par stratēģiskām izvēlēm un prioritātēm, pirms Komisija sagatavo provizorisku budžeta projektu. Pirms Komisija sagatavos priekšlikumus, ko iesniegs Eiropas Parlamentam un Padomei, tā visos gadījumos apspriedīsies ar pilsonisko sabiedrību un attiecīgā gadījumā ar starptautiskām struktūrām.

4. VADĪBAS ASPEKTI

4.1. Programmas izstrāde

Iepriekšējā nodaļā noteiktās tematiskās programmas ir iekšēji saskanīgas tādā ziņā, ka tās nosaka jomas ar daudziem kopsaucējiem, kas atbilst konkrētām Kopienas politikām un mērķiem. Tādēļ, izstrādājot ģeogrāfisko resursu programmas, vienlaikus tiks plānoti finanšu resursi, ko piešķirs katrai tematiskajai programmai, pamatojoties uz stratēģijas dokumentu.

Ievērojot 3. nodaļā noteikto jomu un noteikšanas kritērijus, tematiskās programmas nedrīkst aizstāt darījumus, uz ko attiecas ģeogrāfiskās programmas, bet tām ir jāpapildina minētie darījumi. Tādēļ stratēģijās jāidentificē to konkrētā pievienotā vērtība. Ja tematiskās programmas ir saistītas ar darījumiem trešās valstīs, svarīgs uzdevums ir sasaistīt tematiskos projektus un stratēģijas, kas attiecas uz vienu valsti, ar valsts un reģionālajām stratēģijām, ja tādas ir. Kombinējot politikas, valsts un reģionālajās stratēģijās jānosaka iespējas pievienot vērtību valsts un reģionālajām programmām¹⁰, izmantojot tematiskās programmas. Savukārt, ja tematiskās stratēģijas ir saistītas ar darījumiem, kas papildina valsts un reģionālās programmas, tajās jānosaka valstis un reģioni, kuri ir īpaši svarīgi, lai sasniegtu paredzētos mērķus, un jāņem vērā valsts un reģionālās stratēģijas, ja tādas ir.

Tematiskajās stratēģijās noteiks mērķus, gaidāmos rezultātus, darbības rādītājus un prioritārās jomas, kurās vajadzīga Kopienas iesaistīšanās, kā arī to papildinājumi, pievienotā vērtība un sinerģija ar citu starptautisko struktūru veiktajiem darījumiem. Pēc trim galvenajiem posmiem, proti, projekta izstrādes, kvalitātes kontroles un oficiālas apstiprināšanas, Komisija tematiskajām programmām piemēros standartizētu shēmu, kas būs līdzīga valsts stratēģijas dokumentu shēmai, un saskaņotu pieņemšanas procedūru.

¹⁰ Saskaņā ar EKPI un ASES tās ir „valsts un reģionālās **indikativās** programmas”.

4.2. Īstenošana, izmantojot ārējo darījumu jaunus instrumentus

Iepriekš precizētās tematiskās programmas pārsniedz triju instrumentu ģeogrāfisku piemērojamu noteiktā ģeogrāfiskā jomā. Tomēr, ciktāl tas attiecas uz Pirmsiestāšanās palīdzības instrumentu (PPI), papildu darījumi, uz kuriem attiecas tematiskās programmas, parasti nav vajadzīgi, jo pirmsiestāšanās stratēģijas ar valsts un/vai daudzvalstu programmām jau attiecas uz visiem *acquis communautaire* aspektiem (36 sarunu nodaļas) un visas Kopienas politikas, tostarp saņēmējvalstu dalību Kopienas programmās.

Īpašs gadījums ir demokrātijas un cilvēktiesību tematiskā programma, ko īstenotu ar trim politikas virzītiem instrumentiem un stabilitātes instrumentu. Tematisko programmu „Sadarbība ar industrializētajām valstīm” īsteno tikai ar ASES. Visas pārējās tematiskās programmas īsteno tikai ar Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumentu (EKPI) un attīstības jomā īstenotās sadarbības un ekonomiskās sadarbības instrumentu (ASES).

Jāakcentē divi aspekti.

- Piešķirot līdzekļus no dotācijas, attiecībā uz dažādiem instrumentiem pieņem koplēmumu ar budžeta lēmējinstāciju

Katram no šiem diviem instrumentiem, proti, ASES un EKPI, piešķirs finanšu dotāciju, par ko pieņems koplēmumu divas likumdevējas iestādes. No tā izriet, ka finanšu resursi, ko piešķir tematiskām programmām, skaidri jāpiesaista abiem instrumentiem. Pasaules mēroga iniciatīvas un programmas vispārējo sabiedrisko labumu nodrošināšanai tomēr būs piesaistītas ASES.

Tematiskām programmām, kas atbilst dažādiem instrumentiem, līdzekļus piesaistīs un īpaši identificēs no attiecīgajām dotācijām kā daļu no paredzamās daudzgadu shēmas.

- Īstenošana notiks, pamatojoties uz atšķirīgām regulām (EKPI, ASES, PPI un stabilitātes instruments demokratizācijas un cilvēktiesību jautājumu risināšanai).

Regula, kas reglamentēs sadarbību ar konkrētu reģionu, reglamentēs arī darījumus, uz kuriem šajā reģionā attieksies tematiskās programmas. Darījumus vispārējo sabiedrisko labumu un pasaules mēroga iniciatīvu jomā reglamentētu ASES. Īstenošanas noteikumi, ko Komisija ierosina saistībā ar EKPI un ASES, lielākoties ir identiski vai pilnībā saderīgi ar tematisko programmu īstenošanu.

5. SECINĀJUMI

Komisija atzīst, ka ārējās sadarbības jomā ir pastāvīga vajadzība pēc tematiskām programmām un ka tās ir noderīgas. Konsolidējot un racionalizējot tematiskās programmas un tādējādi apmēram uz pusi samazinot to skaitu, tā cenšas nodrošināt efektīvu un lietderīgu sadarbības īstenošanu nākotnē atbilstīgi Kopienas politikām un prioritātēm. Izstrādājot tematiskās programmas, Komisija pilnībā darbā iesaistīs Eiropas Parlamentu un Padomi un apspriedīsies ar pilsonisko sabiedrību.

ANNEX: LESSONS LEARNED FROM EVALUATIONS

The Commission has evaluated most of the thematic regulations under the current Financial Perspectives. Moreover, a significant number of country strategy evaluations have been undertaken in recent years, which throw light upon the link between country programmes and thematic programmes. Certain general findings and lessons to be drawn from these studies need to be taken into account in the concept and definition of future thematic programmes, particularly where they are implemented at country level. On one hand, the evaluations show that thematic programmes have had a positive impact:

- Thematic programmes have proven useful for implementing Community actions in cases when the government of the partner countries blocks them under the geographic programmes, which is notably the case in sensitive areas such as human rights, democracy or support to civil society.
- They have been assessed as useful to initiate actions, often with innovative approaches, with pre-selected partners.
- Actions are often more easily accepted by partner countries when funding is “additional”.
- Thematic programmes have proven useful to intervene in fragile states and difficult partnerships, particularly in supporting programmes implemented by non-state actors.

On the other hand, the thematic programmes and budget lines have demonstrated certain weaknesses. They are currently large in numbers and fragmented. The narrowly defined thematic focus, once determined by legislative act, limits the flexibility to adapt to new needs. The parallel implementation of numerous thematic programmes and the country programme poses managerial challenges and loss of efficiency¹¹. Interventions in third countries funded under thematic programmes create by their nature problems of coherence with country and regional strategies¹². Thematic interventions need to be consistent with the country analysis and should respond or relate to country strategies¹³. Consequently, they should also be part of the complementarity assessment made in the context of country strategies. The substance of thematic programmes should be integrated into the policy dialogue with partner governments.

¹¹ Example: “About fifty budget lines, of which around thirty that function and are regulated differently were mobilised to finance almost 400 identified projects”. Evaluation of the EC Country Strategy for Honduras, February 2004.

¹² Breakdown of the legal bases: if the European initiative for democracy and human rights is excluded, these various thematic regulations concern crisis situations (refugees, humanitarian aid) or post-crisis situations (rehabilitation) within the framework of which actions in favour of human rights are one component of the aid. However, if this falls exactly within the objective of mainstreaming, it is particularly difficult within these circumstances to precisely identify which projects – and which budgets – are implemented in favour of human rights.

¹³ Example: “Secure further coherence between all the EC instruments and budget lines deployed in Bangladesh. ...develop procedures to ensure that...deployment of the budget lines concerned is coherent with the Country Strategy, and pursues country specific objectives. ”. Recommendation 5 of the Evaluation of the EC Country Strategy for Bangladesh, November 2003

Correspondence list of current and future thematic programmes

(The content and substance of thematic programmes may not necessarily correspond exactly to current programmes.)

Heading 4 in 2000 – 2006	Heading 4 in 2007 – 2013
• Democracy and the rule of law and respecting human rights and fundamental freedoms (Reg. No. 975/1999 and 976/1999)	} 1. Democracy and human rights
• Poverty diseases (Reg No. 1568/2003 plus 550/97 on AIDS/HIV) • Reproductive and sexual health and rights in developing countries (Reg. No. 1567/2003 plus 1484/97 population policies and programmes in developing countries) • Gender equality in development cooperation (Reg. 806/2004)	} 2. Human and social development
• Integration of environmental dimension in development process (Reg. No. 2493/2000) • Conservation and sustainable management of tropical forests and other forests in developing countries (Reg. No 2494/2000) • Some international funding currently included in DG ENV budget • Intelligent Energy (COOPENER)	} 3. Environment and sustainable management of natural resources
• Decentralised cooperation (Reg. No. 1659/98 plus amendments) • Co-financing operations with NGOs (Reg. No 1658/1998)	} 4. Civil society and decentralised cooperation
• Food aid policy and food aid management, special operations in support of food security (Reg. No. 1292/1996)	} 5. Food security
• Cooperation and commercial relations between the EU and the industrialised countries (Reg. No. 382/2001)	} 6. Cooperation with industrialised countries
• Rehabilitation and reconstruction operations in developing countries (Reg. No. 2258/1996) • Aid to up-rooted people in Asia and Latin America (Reg. No. 2130/2001)	} 7. Programmes transferred to geographic programmes (regional programmes)
• Assistance to third countries in the area of migration and asylum (Reg. 491/2004)	} 8. Migration and asylum